

nak eredményeképen rendkívül sok apró sejt származik, mely sejtek (spermatida) mindegyike egy-egy ondószálacskát szolgáltat, és pedig oly módon, hogy a sejtek magvából keletkezik az ondószálacska feje. Ezek — nem tekintve néhány kétségtelenül téves úton járó szerzőt — bebizonyított tények; vannak azonban a hercsoatornácskák fala mellett az ősondósejtek között még egy fajtájú, igen különös sejtek, a Sertoli-féle sejtek, melyek rendkívül sok feltevés, tévedés és magyarázatra adtak alkalmat. Tellyesniczkynek gyökerén végzett vizsgálataiból kitűnt, hogy a sok tévedés és félreértés az említett sejtek pusztulásában leli magyarázatát. Megállapítva e sejtek pusztulását, a tévedések láncolata mind egyszerűen megfeythető; így az eddig rendkívül sok vita tárgyát képező úgynevezett Ebner-féle spermatoblastok is egyszerű helybeli okokra és összefolyási körülményekre vezethetők vissza.

2. A *M. Földtani Társulat* 1894 december 5-ikén tartott szakülésén

1. Dr. Schmidt Sándor »*Néhány geológiai műszert és eljárás*« ismertetett; úgymint a) az Abney-féle nivelláló készüléket; b) a prizmás kompaszt; c) egy angol transporteur; és végül d) Groth P. müncheni egyet. tanár kristályoptikai vizsgálatokra használható készülékét. Az előadáshoz hozzászóltak Lóczy Lajos és

Halaváts Gyula; első a németországi klinométerek és az úgynevezett »smalkaldeni kompasz«, utóbbi a közönséges bányászati kompasz jóoldalait fejtegetvén.

Dr. Staub Móricz első titkár bemutatja a következő közleményeket:

2. Dr. Felix János lipcsei egyet. tanár »*Geológiai úti-jegyzetek Észak-Amerikából*« című értekezését. New-Yorkból kiindulva Kanadán keresztül Kaliforniáig utazott s a keleti Rocky Mountains üledékes közeitnek újabb osztályozását kísérli meg; azután leírja különösen a Mt. Tacoma, Észak-amerika legmagasabb vulkánjának megmászását; végre a Mt. Adams és a Mt. Helens vulkáni kitöréseit.

3. Dr. Hollós László »*A belga ivoir-gránit*« című dolgozatát. Ujabbán a kecskeméti temetőben egy feketés-szürke szép követ gyakrabban alkalmaznak, melyet egy szegedi cég »belga ivoir-gránit« néven aránylag olcsón szállít. Dr. Hollós a követ megvizsgálván, kiderítette, hogy a kő nem egyéb, mint bitumen tartalmú márvány, melynek olcsó ára is felülmulja igazi értékét.

4. »*Európa nemzetközi geológiai térképének*« eddig megjelent hat lapból álló füzetét, mely magában foglalja egyrészt IX. Keresztély király földjét, Grönlandot és Izland szigetét és a Fär-öer szigeteket; másrészt északnyugoti és északi Európát a Magas-Tátra északi tövéig.

A CSILLAGOS ÉG.

E füzetől kezdve a csillagos égnak kissé más alakú, sok tekintetben kényelmesebben használható képét adjuk. Ha a megfigyelő a térkép alján jelzett időben észak felé fordul, a horizontól a zenitig terjedő és a nyugotkelet pontokon átmenő magassági kör határolta negyedgömböt látja maga előtt, melyen a csillagok (olyan pontossággal és hűséggel, mint minővel gömbfelület a sík papírra egyáltalában lerajzolható) ugyanazon helyzetet foglalják el, milyenben a balfelőli térképen láthatók. Ha azután dél felé fordul, a csillagképek megfigyelésére a jobbfelőli térképet használja. A szemlélő ezen két ellentétes állását igen jól illusztrálja a látókörben álló alak és környezete. A két térképet határoló félkör a két ábrában természetesen közösnek tekintendő, és innen van, hogy

valamely hó első napján 9 órakor este pontosan a kelet-nyugot vonalban álló csillagok kétszer fordulnak elő: az egyik térkép jobb vagy bal, és a másik kép bal vagy jobb oldalán. Ezen helycsere természetesen csak látszó, mivel kelet és nyugot az észak felé néző embernek jobb és bal, a dél felé nézőnek bal és jobb oldalán fekszik. Ezt az egyszerű tényt idézi emlékezetünkbe a két térképen látható tájkép.

Mivel a csillagképek mellé írt nevek a térkép áttekinthetőségét zavarják, a csillagképeket ezentúl folyó számokkal jelöljük; a sarkcsillagtól kiindulva s az óramutató irányában csigavonal mentén haladva, sorban találjuk a térkép alá jegyzett csillagképeket.

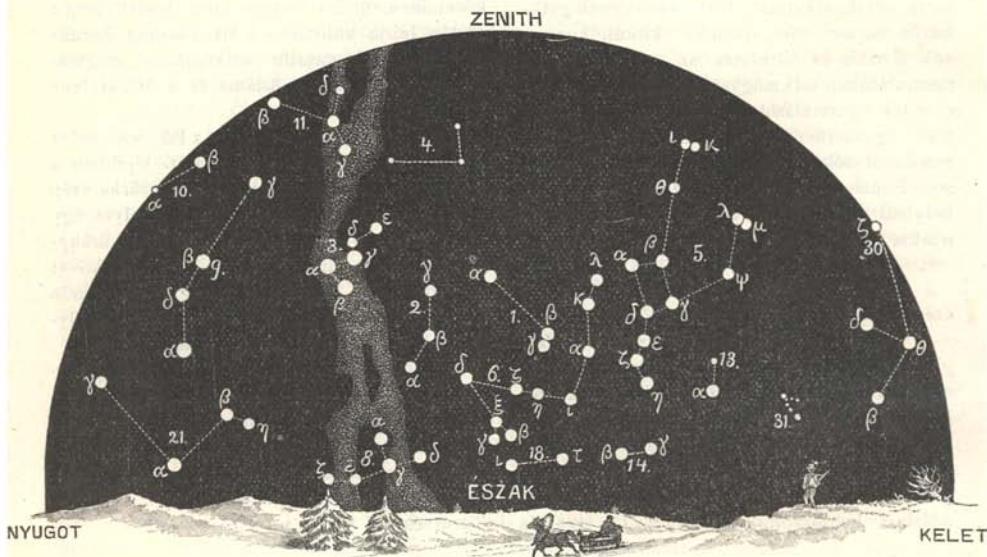
Nagyobb áttekinthetőség kedvéért csupán a főbb csillagok vannak jelölve, még

pedig harmadrendig valamennyien, negyedik ötödrendűek csak igen gyér számban ott, hol ezt a könnyű tájékozódás kívánja. És mivel minden csillagrend átlag 2,5-szer kevesebb fényt lövel a Földre, mint a legközelebbi kisebb számú rend, a csillagokat ábrázoló korongok területét is intenzitások arányában választottuk.

A térképek Budapest horizonjára és minden hó elsejének esti 9 órájára érvényesek, de azért, szabad szemmel alig észrevehető

hibával, egész Magyarországon és más időben is használhatók. Mivel ugyanis a Napnak évi mozgása miatt az állócsillagok a Naphoz képest naponként mintegy 4 percczel vagy 1 fokkal sietnek nyugot felé, világos, hogy minden térkép az alján jelzett időn kívül annnyival 4 percczel későbbi vagy korábbi időre is érvényes, a hány nappal észlelünk korábban vagy későbben.

Így a februárius 1-ére adott térkép ugyancsak adja a csillagos ég állását januárius 31-ikén

A csillagos ég északi fele februárius 1-én Budapesten este 9 órakor.

1. = Ursa minor, Kis medve; 2. = Cepheus; 3. = Cassiopeia; 4. = Camelopardalis, Zsiráf; 5. = Ursa maior, Nagy medve; 6. = Draco, Sárkány; 7. = Lyra, Lant; 8. = Cygnus, Hattyú; 9. = Andromeda; 10. = Triangulum, Háromszög; 11. = Perseus; 12. = Auriga, Szekeres; 13. = Canes venatici, Vadászebek; 14. = Bootes; 15. = Corona (borealis), (Északi) korona; 16. = Serpens, Kígyó; 17. = Ophiuchus, Kígyótartó; 18. = Hercules; 19. = Aquila, Sas; 20. = Delphinus, Delfin; 21. = Pegasus; 22. = Pisces, Halak; 23. = Aries, Kos; 24. = Cetus, Czet.

esti 9h 4m-kor, vagy januárius 15-ikén esti 10h 8m-kor, februárius 2-ikén esti 8h 56m-kor, februárius 15-ikén esti 8h-kor stb. Ily módon könnyen kikereshetjük a teljes sorozatból azon térképet, mely a csillagos ég állásának valamely tetszőleges órában legjobban megfelel. Egy néhány percznyi különbség ilyes megfigyeléseknél nem dönt, mivel 2 percz alatt az aequatorali csillagok csak egy teleholdát-mérővel nyomulnak nyugot felé, a pólushoz közelebb álló csillagok pedig még ennél is kisebb elmozdulást szenvednek.

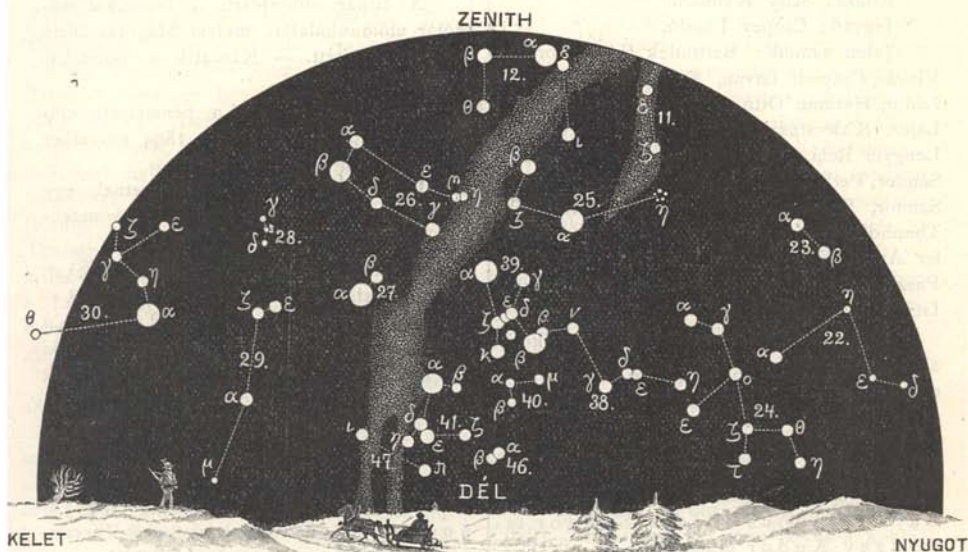
A csillagos ég megismerésére e mappákon kívül egyéb útmutatóra alig van szükség; a Nagy medvéből vagy Gönczölszekérből kiindulva képzelt egyenesek húzásával majdnem minden csillagképre rábukkanunk. Végül meg kell még jegyeznünk, hogy időadataink mind budapesti középidőre vonatkoznak; zónaidőben kifejezve, minden egyes időadattól 16 percz levonandó.

Bolygók: Merkúr alkonycsillag, mely februárius 9-ikén az Aquareus csillagképben legkényelmesebben észlelhető; januárius

26-ikán este a Holddal együtt áll. — *Vénus* ez idő alatt ugyancsak mint alkonyicsillag az előbbtől átlag 5°-kal keletre áll, s januárius 26-ikán együttállásba jut a Holddal. — *Mars* az Aries csillagképében reggeli 1^h után nyugszik és februárius 3-ikán reggel a Holddal együtt áll, 6-ikán éjfélkor pedig a Nappal negyedfénybe lép. — *Jupiter* β Tauri és μ Geminorum között lassú hátrafutó mozgásban tartózkodik, és majdnem reggelig látható; februárius 6-ikán reggel a Holddal

együtt áll. — *Saturnus* α Virginis és β Librae között áll és éjfélkor kel. Januárius 8-ikán este a Holddal találkozik, és 27-ikén reggel negyedfényben van a Nappal. — *Uranus* éjfél után kel és Libra csillagképben, β -tól délre, α -tól délkeletre keresendő. Januárius 19-ikén este a Holddal áll együtt, februárius 8-ikán pedig este a Nappal jut negyedfénybe.

Tünemények: Ez évet sok szép bolygó-konstelláció és a Holdnak a Plejádokon való többszörös átmenete teszi érdekessé.

A csillagos ég déli fele februárius 1-én Budapesten este 9 órakor.

25. = Taurus, Bika; 26. = Gemini, Ikrek; 27. = Canis minor, Kis kutya; 28. = Cancer, Rák; 29. = Hydra, Vízi kigyó; 30. = Leo, Oroszlán; 31. = Coma Berenices, Berenice fürtje; 32. = Virgo, Arató szűz; 33. = Libra, Mérleg; 34. = Scorpius, Skorpió; 35. = Sagittarius, Nyilas; 36. = Capricornus, Bak; 37. = Aquarius, Vizöntő; 38. = Eridanus; 39. = Orion; 40. = Lepus, Nyúl; 41. = Canis maior, Nagy kutya; 42. = Crater, Kehely; 43. = Corvus, Holló; 44. = Luptus, Farkas; 45. = Piscis austrinus, Déli hal; 46. = Columba, Galamb; 47. = Argus, Argó hajó; 48. = Centaurus.

Januárius 15-ikén este 9^h 1^m-kor β Persei minimumfényében. — 17-ikén d. u. 3^h-kor α Virginist fődí a Hold. — 18-ikán este 5^h 49^m-kor β Persei minimumfényében. — 21-ikén reggel 4^h-kor α Scorpi-t fődí a Hold. — 30-ikán reggel 5^h 5^m-kor β Persei minimumfényében. — Februárius 1-én d. u. 2^h-kor igen érdekes bolygóegyüttállás: Merkúr csak 35^m-cel (egy teleholdatmérővel) áll északra Vénustól. — 2-ikán reggel 1^h 54^m-kor β Persei minimumfényében. — 4-ikén este 10^h 43^m-kor β Persei ismét leg-

kisebb fényében van. — 5-ikén este 7^h-kor β Taurit fődí a Hold. — 7-ikén este 7^h 32^m-kor β Persei minimumfényében. — 8-ikán este 7^h 1^m-kor γ Cancrit fődí a Hold. Az adott idő a fődés közepére vonatkozik, mely kisebb távcsővel egész lefolyásában nálunk is észlelhető. — 10-ikén d. u. 2^h-kor a Merkúr és a Vénus ismét együtt állanak, csak hogy Merkúr most már 2° 39'-cel marad északra. — 13-ikán este 11^h-kor α Virginist fődí a Hold.

K. R.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedély — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhetsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.